

**Drogi Rodzicu! Tak przebiega prawidłowy rozwój mowy dziecka!
Jeśli zauważyłeś u swojego Dziecka jakieś nieprawidłowości, poproś o pomoc specjalistę.**

Wiek dziecka	To, co powinno być	To, na co warto zwrócić uwagę
0-1 miesiąc	Różne rodzaje krzyku, mlaskanie, cmokanie. Głośny, nagły dźwięk wywołuje zmianę zachowania niemowlęcia	Tabela przedstawia w ogólny sposób przeciętny rozwój mowy. Wyszczególnione są zjawiska najbardziej charakterystyczne, ale nie jedyne.
2-4 miesiąc	Głuzenie (gruchanie) niemowlę śpiewa :guu, agu, aku, ghy) Reaguje na różne dźwięki, głośno się śmieje.	Głuzą również dzieci niesłyszące!
4-6 miesiąc	Gaworzenie – pierwsza zabawa głosem. Dziecko zaczyna prowadzić rozmowę z opiekunem za pomocą prostych sylab.	Należy zachęcać dziecko do mówienia, poświęcać dziecku czas, naśladować artykułowane przez nie sylaby.
6-7 miesiąc	Gaworzenie staje się intensywniejsze. Dziecko wielokrotnie powtarza te same sylaby np. baba, mama...	Dzieci niesłyszące nie gaworzą, naśladowują sylaby. Około 7 miesiąca pojawiają się wypowiedzi przypominające wyrazy np. baja – to bajka, eko – to mleko.
9-10 miesiąc	Echolalia – dziecko próbuje naśladować mowę dorosłych, wielokrotnie powtarza różne sylaby. Rozumie kilkanaście słów: imiona, nazwy zabawek, oraz zakaz nie.	Gaworzenie dziecka upodabnia się do mowy dorosłych.
11-12 miesiąc	Wypowiedzi dziecka zbliżone są do mowy dorosłych.	Roczne dziecko potrafi wymówić około 6 słów, ale są i takie które nie potrafią żadnego, oraz te, które wymawiają około 50 wyrazów.
12-18 miesiąc	Jeden wyraz zastępuje zdanie np. da : daj misia, daj kółko, daj pié, weź.	Pierwszy wyraz, który coś znaczy, powinien pojawić się między 8 a 18 miesiącem życia.
18-23 miesiąc	Pojawiają się wypowiedzi dwuwyrzowe. W większości są to rzeczowniki, głównie nazwy.	20 miesięczne dziecko wymawia około 170 wyrazów.
2 lata	Pojawiają się liczebniki – jeden, dwa...rozdzielenie ja – ty, zaimek – się. Dziecko zadaje pytania i zaprzecza – nie.	Wypowiada zdania pojedyncze.
3 lata	Poprawnie wymawia: samogłoski (a,e,i,o,u,y), spółgłoski (m,n,ń,j,l,h,f,w,t,d,p,b)	Trzylatek ma prawo wymawiać spółgłoski dźwięczne, bezdźwięczne np. fota zamiast woda.
4 lata	Poprawnie wymawia: k, g, ś, ź, ć, dź	Czterolatek nie powinien zastępować głosek (t, d) na (k, g) lub odwrotnie, może zamieniać (sz, ż, cz, dż) i (s, z, c, dz) na (ś, ź, ć, dź).
5 lat	Poprawnie wymawia: (sz, ż, cz, dż) lub zastępuje je głoskami (s,z,c,dz). Poprawnie wymawia (r) lub zastępuje ją głoską (l)	Tworzy własne wyrazy np. układacz – to złodziej.
6 lat	Poprawnie wymawia spółgłoski (sz, ż, cz, dż) oraz (r).	Mogą zdarzać się pomyłki w wymowie głosek, ale coraz rzadziej.
7 lat	Prawidłowo wymawia wszystkie samogłoski i spółgłoski języka polskiego.	Mowa dziecka rozwija się. Do około 10 roku życia będzie nabierać cech mowy dojrzałej.

Zródło: opracowanie własne na podstawie literatury i praktyki logopedycznej Mariola Jankowska, Dorota Madalińska, PPP7

Jak pobudzić rozwój mowy dziecka? Wskazówki dla nauczycieli i rodziców.

1. Wykonuj z dzieckiem ćwiczenia oddechowe utrwalające prawidłowy sposób oddychania (wdech nosem, wydech ustami), np. dmuchanie baniek, balonów, zdmuchiwanie świeczki czy papierowej kulki.
2. Naśladujcie odgłosy otoczenia, np. szum wiatru, odkurzacza, odgłosy wydawane przez zwierzęta, warkot silnika samochodu, sygnał karetki, syczenie jak wąż, zasłyszana melodie (można ją odtworzyć śpiewając lalala).
3. Kiedy dziecko nazywa jakiś przedmiot „po swojemu” lub komunikuje się niewerbalnie (przy pomocy gestu) – nazwij głośno przedmiot lub czynność, o którą mu chodzi. Nie używaj języka dziecka, aby nie utrwalać nieprawidłowej mowy.
4. Podczas rozmowy z dzieckiem utrzymuj z nim kontakt wzrokowy. Pilnuj, aby Twoja mowa była wyraźna i prawidłowa. Dziecko Cię naśladowuje!
5. Nie używaj zdrobnień i nie naśladowaj dziecięcej mowy! Może to spowodować utrwalenie złych nawyków językowych.
6. Zadawaj dziecku krótkie proste pytania prowokujące do mówienia. Ogranicz ilość pytań zamkniętych.
7. Zachęcaj dziecko do udziału w codziennych czynnościach. Opowiadaj o tym, co robicie, używając krótkich i prostych zdań.
8. Nazywaj emocje.
9. Czytaj dziecku. Słuchanie opowieści pobudzi wyobraźnię dziecka oraz wzbogaci jego słownik.
10. Ucz dziecko piosenek, wierszyków i wliczanek. Pomagają one w treningu pamięci. Zaczynj od krótkich form.
11. Zachęcaj do zabaw manualnych, Lepienie z plasteliny, rysowanie, nawlekanie koralików. Ośrodek mowy w mózgu wykazuje wtedy większą aktywność.
12. Kontroluj, czy dziecko rozumie Twoje polecenia. Wydawaj dziecku proste polecenia, np. daj kredkę, gdzie są drzwi?
13. Nie wyręczaj dziecka w mówieniu! Nie przerywaj mu. Nie odpowiadaj za dziecko, jeżeli ktoś zada mu pytanie. Daj mu szansę nawiązania interakcji z inną osobą.
14. Nie śmiej się z jego wypowiedzi. Nie krzycz, jeśli jest niezrozumiała. W ten sposób możesz zniechęcić dziecko do mówienia.
15. Umożliwiaj dziecku kontakt z rówieśnikami i dorosłymi. To wzmocni w nim potrzebę komunikowania się.
16. Nie wymagaj od dziecka, aby wymawiało głoski, na które rozwojowo nie jest jeszcze gotowe. Rozwój mowy to proces złożony. Zanim dziecko zacznie chodzić, musi nauczyć się siadać, raczkować, wstawać. Podobnie jest z mową. Nie możemy przeskoczyć pewnych etapów rozwoju mowy dziecka.